Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lausunto

10.11.2026

EU/997/2026
EU/997/2026-MMM-11

Erityisasiantuntija Saana Tarhanen

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle;

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa asiantuntijalausuntopyynnöstä ja esittää lausunnossaan seuraavaa:

Tausta ja ehdotuksen tavoite

Euroopan komissio antoi 21.9.2026 ehdotuksen Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa (EMKVR) koskevan asetuksen (EU) 2021/1139 muuttamisesta. Muutoksella pyritään muun muassa selkeyttämään Maailman kauppajärjestön (WTO) sääntelyn roolia rahaston tukikelpoisuussäännöissä sekä joustavoittamaan kalastuksen energiasiirtymään ja sukupolvenvaihdoksiin liittyviä rahoitussääntöjä.

Pääasiallinen sisältö

Suomen kannalta keskeiset muutokset koskevat kalastuksen energiasiirtymän rahoittamista, pienimuotoisen kalastuksen tukemista sekä kalastuksen sukupolvenvaihdoksia.

Energiasiirtymän osalta kalastusalusten moottorien korvaamista ja nykyaikaistamista koskevia tukikelpoisuussääntöjä muutettaisiin siten, että pienimuotoisessa rannikkokalastuksessa nykyisestä moottoritehoon (kW) perustuvasta lähestymistavasta siirryttäisiin arvioimaan investoinnin vaikutusta hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen. Muissa enintään 24 metrin pituisissa kalastusaluksissa säilyisi edelleen vaatimus siitä, ettei uusi moottori ole korvattavaa moottoria tehokkaampi (kW). Uutena asiana ehdotetaan kalastuksen ja vesiviljelyn energiasiirtymään liittyvien pilottihankkeiden tukimahdollisuutta.

Sukupolvenvaihdosten osalta ehdotuksessa esitetään kahta keskeistä muutosta: Nuorten kalastajien ensimmäisen kalastusaluksen hankintaa koskevaa tuki-intensiteettiä korotettaisiin nykyisestä 40 prosentista 60 prosenttiin. Lisäksi yritysten omistajavaihdoksiin liittyviä tukirajoituksia lievennettäisiin. Omistajanvaihdosten tuki on tällä hetkellä kielletty asetuksen artiklassa 13, jossa luetellaan tukikelvottomat toimet. Ehdotuksen mukaan artiklan g) kohtaa muutettaisiin siten, että omistajanvaihdoksia voitaisiin tukea, kun tuki myönnetään nuorelle kalastajalle, jolle yrityksen omistus siirtyy, tai kun kyseessä on vain pienimuotoista kalastusta harjoittava yritys.

Lisäksi ehdotuksessa esitetään tarkennuksia WTO-sopimukseen liittyviin tukikelpoisuutta ja takaisinperintöjä koskeviin sääntöihin, ehdotetaan kalastustoiminnan väliaikaiseen lopettamiseen myönnettävän tuen laajentamista tilanteisiin, joissa toimijalle osoitettuja kalastusmahdollisuuksia

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

vähennetään vähintään 40 prosentilla neuvoston vahvistamien kalastusmahdollisuuksien seurauksena sekä ehdotetaan merisuojelualueiden ja kalastuksen yhteishallinnan tukimahdollisuutta.

Vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Komission ehdotuksella ei lisätä Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston kokonaisrahoitusta eikä jäsenvaltioiden kansallisia rahoitusosuuksia. Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset liittyvät siten ensisijaisesti olemassa olevien määrärahojen käyttömahdollisuuksien laajenemiseen ja kohdentumiseen.

Ehdotuksen arvioidaan parantavan kalastusalan taloudellisia toimintaedellytyksiä erityisesti energiasiirtymään liittyvien hankkeiden osalta. Komission ehdotus lisäisi energiasiirtymään liittyviä rahoitusmahdollisuuksia erityisesti moottorin vaihtojen, pilottihankkeiden sekä satama- ja infrastruktuuri-investointien osalta. Ehdotus ei kuitenkaan mahdollista kalastuslaivaston energiasiirtymään liittyvien alusinvestointien rahoittamista, eli uusien alusten hankinnan tukeminen ei jatkossakaan olisi mahdollista EMKVR:stä. Moottorin vaihtojen osalta energiatehokkaammat moottorit ja käyttövoimaratkaisut voivat alentaa kalastustoiminnan polttoainekustannuksia sekä vähentää fossiilisten polttoaineiden hintavaihteluihin liittyviä riskejä. Toisaalta vaikutusten suuruus riippuu siitä, millaisia teknisiä ratkaisuja markkinoille tulee saataville ja kuinka laajasti uusia tukimahdollisuuksia hyödynnetään.

Pienimuotoisen kalastuksen tukemisen ja sukupolvenvaihdoksien osalta ehdotetut muutokset voivat helpottaa uusien toimijoiden tuloa alalle ja tukea siten pienimuotoisen kalastuksen jatkuvuutta.

Ympäristövaikutukset

Ehdotuksen merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät kalastuslaivaston energiasiirtymän edistämiseen.

Merisuojelualueita ja kalastusrajoitusalueita koskevien uusien tukimahdollisuuksien arvioidaan tukevan meriympäristön tilan parantamista, luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä kalakantojen kestävää käyttöä. Vaikutusten toteutuminen riippuu kuitenkin toimenpiteiden kansallisesta toimeenpanosta jäsenvaltioissa.

WTO:n kalastustukisopimuksen täytäntöönpanoa koskevat muutokset vahvistavat osaltaan kestävän kalastuksen tavoitteita rajoittamalla laittomaan, ilmoittamattomaan ja sääntelemättömään kalastukseen liittyvien toimijoiden mahdollisuuksia saada unionin rahoitusta.

Käsittely EU:n toimielimissä

Asetusehdotus esiteltiin maatalous- ja kalastusneuvostossa 29.9.2026. Ehdotusta on käsitelty neuvoston kalastuspolitiikan työryhmässä marraskuussa ja siitä on tarkoitus keskustella pääjohtajakokouksessa marraskuun lopulla. Puheenjohtajan tavoite on, että ehdotus hyväksyttäisiin maatalous- ja kalastusneuvostossa joulukuussa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta rahaston sääntöjen yksinkertaistamisesta lähtökohtaisesti kannatettavana. Mahdollisuus kohdentaa varoja joustavammin ohjelmakauden lopussa on hyödyllinen varojen tarkoituksenmukaisen ja täysimääräisen käytön kannalta.

Kalastuksen energiasiirtymä, pienimuotoisen kalastuksen tukeminen ja sukupolvenvaihdokset ovat olleet Suomen keskeisiä painopisteitä. Suomi on aiemmassa valtioneuvoston E-selvityksessä (Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle kalatalous- ja vesiviljelysektorin energiasiirtymästä (E 183/2022 vp)) katsonut, että komission tulisi harkita EMKVR-asetuksen muuttamista energiasiirtymän tukemiseksi. Valtioneuvosto arvioi, että komission esittämien muutosten lisäksi myös alusinvestointien rahoittamisen mahdollistaminen olisi perusteltua siltä osin, kuin kyse olisi vähäpäästöisten alusten hankinnasta pienimuotoiseen kalastukseen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että asetuksen artiklan 13 kohtaan l) säädettäisiin poikkeus pienimuotoisen kalastuksen osalta. Nykyinen sääntely aiheuttaa ongelmia erityisesti pienimuotoisen

kalastuksen toimijoille, jotka hankkivat uuden aluksen ilman julkista tukea, aloittavat pienimuotoisen kalastuksen tai kalastavat usealla aluksella. Näissä tapauksissa nykyinen asetus ei mahdollista tukea myöskään aluksille tehtäviin investointeihin, kuten pyydyksiin.

Lisäksi valtioneuvosto näkee, että sääntelykehikon tulisi olla yksinkertaisempi siltä osin, kuin investointeihin myönnettävä tuki myönnettäisiin rahoitusvälineiden kautta.

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta

Tiedoksi /